

היום נלמד בעזרת ה':

סוטה דף לו

בא וראה כמה ניסים נעשו לישראל באותו היום שעברו את הירדן.

נתרז: מתקלקל ברעי (= עשיית צרכים גדולים).

שנאמר "את אימתי אשלח לפניך והמתי את כל העם אשר תבא בהם": "והמותי" מלשון מהומה, כלומר מהומה ועירבוב הגוף ומה שבתוכו, ומכאן שנתקלקלו ברעי מחמת הפחד.

ואומר "תפל עליהם אימתה ופחד בגדל זרועך ודמו כאבן עד יעבר עמך יהוה" זו ביאה ראשונה: ביאתם הראשונה לארץ ישראל בימי יהושע.

עד יעבר עם זו קניית" זו ביאה שניה: במי עזרא, שעלו לארץ ישראל לאחר הגלות של חורבן בית ראשון.

ליעשות להם נס: לעלות לארץ ישראל בחזקה ללא השתעבדות לאומות.

אלא שגרם החטא: של אותו דור, שנשאו נשים נכריות, ולכן נגזר עליהם שיעלו לארץ ישראל רק ברשות האומות.

ואחר כך הביאו את האבנים וכו': כעת הגמ' חוזרת לבאר את הניסים שנעשו לישראל באתו היום שעברו את הירדן.

וברכו וקיללו: כלומר הלויים אמרו את הברכות והקללות כמבואר לעיל. אמנם הגר"א גרס 'וברכו ברכת המזון', כלומר שלאחר שאכלו ושתו ברכו ברהמ"ז [משום שהברכות והקללות כבר היו לפני שבנו את המזבח].

תנא צרעה לא עברה עמהם: נאמר בספר שמות "וּשְׁלַחְתִּי אֶת הַצִּרְעָה לְפָנֶיךָ וְגִרְשָׁה אֶת הַחַי אֶת הַכֹּנָעִי וְאֶת הַחִתִּי מִלְּפָנֶיךָ", הגמ' אומרת שהצרעה לא עברה את הירדן.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

קושיא: ולא? והא כתיב "וְשִׁלַּחְתִּי אֶת הַצֶּרְעָה לִפְנֵיךָ וְגִרְשָׁה אֶת הַחַיִּי" וכו', והחוי היה בארץ ישראל, א"כ מוכח שהצרעה כן עברה את הירדן.

תירוץ: הצרעה עמדה על שפת הירדן ומשם זרקה בהם מרה ועיוורה את עיניהם מלמעלה וסירסה אותם מלמטה.

"וְאַשְׁמִיד פְּרִיו מִמַּעַל" = עיוורה את עיניו. "וְשִׁרְשִׁיו מִתַּחַת" = סירוס.

למדנו במשנתנו - ששה שבטים עלו לראש הר גריזים וכו':

מאי והחציו: נאמר בקללות וברכות של הר גריזים והר עיבל "וְכָל יִשְׂרָאֵל וְזִקְנָיו וְשֹׁטְרִים וְשִׁפְטָיו עֹמְדִים מִזֶּה וּמִזֶּה לְאָרוֹן נֶגֶד הַכְּהֹנִים הַלְוִיִּם נִשְׁאִי אָרוֹן בְּרִית יְ-הוָה.. חֲצִיו אֶל מֹול הַר גְּרִזִּים **וְהַחֲצִי** אֶל מֹול הַר עֵיבֵל". מדוע נאמר החצי השני ב -ה' הידיעה?

אמר רב כהנא: דעת רב כהנא שהשבטים עמוד בהר גריזים והר עיבל כסדר שהם היו כתובים על אבני האפוד. באבן הראשונה: שמעון לוי יהודה יששכר יוסף בנימין - שבטים אלו עמדו על הר גריזים, ובאבן השניה: ראובן גד אשר זבולון דן נפתלי - שבטים אלו עמדו על הר עיבל.

כלומר באבני האפוד לא נאמר במפורש אלו שבטים היו כתובים על כל אחת מהאבנים, ורב כהנא למד זאת מהר גריזים והר עיבל, שבהם כן נאמר אלו שבטים יעמדו עליהם (כנ"ל) - לאבני האפוד.

מיתיבי: דעת תנא קמא השבטים היו כתובים באפוד כסדר לידתם (דהיינו: ראובן שמעון לוי יהודה דן נפתלי גד אשר יששכר זבולון יוסף בנימין) חוץ מיהודה שנכתב ראשון בגלל שהיה מלך האחים. נמצא שעל האבן הראשונה: יהודה ראובן שמעון לוי דן נפתלי, על האבן השניה: גד אשר יששכר זבולון יוסף בנימין. ולכן נאמר בפסוק שדוקא על האבן השנית הם נכתבו 'כתולדותם' כסדר לידתם "שְׁשֶׁה מִשְׁמֹתָם עַל הָאֶבֶן הָאֶחָת וְאֵת שְׁמוֹת הַנְּשִׂאָה הַנוֹתְרִים עַל הָאֶבֶן הַשְּׁנִי **כְּתוּלֹדֹתָם**", כי כאמור באבן הראשונה נכתב יהודה ראשון.

דעת רבי חנינא בן גמליאל חלוקת השבטים על אבני האפוד לא היתה כסדר שהם כתובים בתחילת חומש במדבר: ראובן שמעון יהודה יששכר זבולון אפרים מנשה בנימין דן אשר גד ונפתלי, אלא כסדר כתיבתם בחומש שמות. דהיינו, בני לאה על

אכן אחת לפי סדר לידתם: ראובן שמעון לוי יהודה יששכר זבולון. ובני רחל והשפחות על האבן השניה, כשכנימין פותח ויוסף סוגר ובני השפחות באמצע: בנימין דן נפתלי גד אשר יוסף. ומה שנאמר שהשמות נכתבו על האבנים 'כְּתוּלְדָתָם' אין הכוונה כסדר לידתם אלא כשמות המקוריים שקרא להם יעקב אביהם.

תיובתא דרב כהנא: שהרי שתי הדעות בברייתא אינן סוברות כמותו בסדר אבני האפוד.

ואלא מאי 'והחצי': חוזרת הקושיא שהקשנו בתחילה על ה' הידיעה?

והתשובה היא: שמכיון שחלק משבט לוי עמד למטה בין ההרים, נמצא שעל הר גריזים עמדו יותר אנשים מאשר על הר עיבל, ולכן הר עיבל נקרא 'וְהַחֲצִי' כלומר החצי המועט.

קושיא: אדרבא וכו': אם בני לוי היו למטה נמצא שהר גריזים היה קטן יותר ולא הר עיבל?

והתשובה היא: שבאמת על הר גריזים עמדה כמות מועטה יותר של אנשים. וכוונת התנא בברייתא שאפילו שחלק מבני לוי עמדו למטה, כמות האנשים שהיתה על הר גריזים היתה גדולה יותר מהר עיבל, משום ששבט יוסף עמד אף הוא על הר גריזים והוא היה גדול במספר אנשיו. הגמרא מביאה ראייה לכך ששבט יוסף היה גדול.

עולי עין: עולים מעל ה'עין הרע' שאינה משפיעה עליהם.

הני חמישים אותיות: וכי היו באפוד 50 אותיות - 25 לכל אבן? והרי כשנמנה אותם נגיע ל-49, כלומר באבן השניה יש רק 24 אותיות?

יוסף הוסיפו לו אות אחת: את האות ה' - 'יהוסף'.

קושיא: 'כתולדותם' בעינן: כלומר כמו שקרא להם אביהם, והרי יעקב קרא ליוסף בלא האות ה'?

יוסף.. הוסיפו עליו אות וכו': את האות ה' ונקרא 'יהוסף', ואילו יהודה יש בשמו את כל אותיות שם הוי"ה.

ששניהם לדבר עבירה נתכוונו: גם יוסף הגיע בתחילה במטרה לשכב עם אשת פוטיפר. ו'מלאכתו' זו לשון נקייה.

בדבר זה גופא נחלקו רב ושמואל: האם 'מלאכתו' הכוונה לעשות את עסקיו, או 'לעשות צרכיו' כלומר לשכב עם אשת פוטיפר.

והיא אמרה להן חולה היא: כלומר 'חולה אני', וזאת משום שאמרה בליבה שזהו היום המתאים ביותר לעשות איתו את העבירה.

ורועה זונות יאבד הון: כלומר יאבד את שמו הטוב שהוא יקר מכל הון.

ששבה קשתו לאיתנו: זהו כינוי ל'אבר', שיוסף התגבר על יצרו. 'ויצאה שכבת זרעו מבין צפורני ידיו' זו לשון גוזמא (-הגאונים). כלומר הוא נעץ ידיו בקרקע בכדי להתייסר ולהעביר את כח היצר הרע מעליו.

משם זכה ונעשה 'רועה': כמו שנאמר 'כצאן יוסף' ומכיון שהצאן (שהיא עם ישראל) נקראה על שמו משמע שהוא הרועה שלה.

היה ראוי יוסף לצאת ממנו י"ב שבטים: ומכיון שיצאה שכבת זרעו מבין עשר אצבעותיו הוא הוליד רק שני בנים, ואילו אחיו בנימין הוליד את העשרה הבנים הנוספים, וכולן נקראו על שמו של יוסף.

לא הוה קגמר: לא הצליח יוסף ללמוד את השבעים לשון, ולכן הוסיף לו גבריאלי את האות ה', ולאחר מכן הוא הצליח ללמוד את השפות שלא הבין מקודם לכן. וזהו שנאמר בפסוק **"עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים שפת לא ידעתי אשמע"**.

ולמחרת, בכל שפה שפרעה דיבר עם יוסף - יוסף ענה לו, אך כשיוסף התחיל לדבר עם פרעה בלשון הקודש לא ידע פרעה מה הוא אומר. אמר לו פרעה: תלמד אותו את לשון הקודש, ויוסף לימד אותו, אך פרעה לא הצליח להבין. אמר לו פרעה: תשב לי שלא תגלה שאני לא יודע את לשון הקודש, ויוסף נשבע לו.

כאשר מת יעקב (ויוסף נשבע לו קודם לכן שיקבור אותו בארץ ישראל), אמר לו פרעה: תישאל על שבועתך אצל החכמים ותתיר את השבועה, אמר לו יוסף: אני מסכים בתנאי שאתיר גם את השבועה שנשבעתי לך.. ולכן אפילו שלא היה נוח לפרעה מכך שיוסף יקבור את אביו בארץ ישראל, הוא הסכים.